

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Doktori Disszertáció

Nagy Gábor

A magyar sajtópolitika a koalíciós időszakban (1944–1949)

Történelemtudományi Doktori Iskola,

Dr. Sonkoly Gábor DSc, egyetemi tanár, az MTA doktora a Doktori Iskola vezetője

Modernkori Magyarország doktori program,

Dr. Varga Zsuzsanna DSc, egyetemi tanár a program vezetője

A bizottság tagjai és tud. fokozatuk:

A bizottság elnöke: Dr. Varga Zsuzsanna DSc, egyetemi tanár

Hivatalosan felkért bírálók: Dr. Scheibner Tamás PhD, egyetemi adjunktus

Dr. Z. Karvalics László CSc, habilitált egyetemi docens

A bizottság további tagjai: Dr. Sipos Balázs PhD, habilitált egyetemi docens, a bizottság titkára

Dr. Palasik Mária PhD, habilitált egyetemi docens

Dr. Földes György DSc, c. egyetemi tanár

Dr. Gecsényi Lajos CSc, c. egyetemi tanár

† Dr. Simon István PhD

Témavezető és tud. fokozata: Dr. Izsák Lajos DSc, professor emeritus

Budapest, 2019

I. Témaválasztás

A koalíciós korszak sajtótörténetéről még nem készült monografikus összefoglalás, miközben a korszak történetéről egyre nagyobb számban jelentek és jelennek meg tanulmányok, kötetek, forráskiadványok. Azonban ezek a feldolgozások is rendre mellőzik a korszak sajtótörténetével vagy sajtópolitikájával kapcsolatos kérdéseket.

Pedig az 1945 után megindult politikai átalakulások nem hagyták érintetlenül a sajtó struktúráját sem. A nyilvánosság feletti kontroll, a sajtóirányításban a döntési pozíciók megszerzése biztosította a lehetőséget először még a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front (MNFF) pártjai, majd az idő előrehaladtával egyre inkább a Magyar Kommunista Párt (MKP) részére, hogy a saját politikai elképzelései szerint irányítsa, befolyásolja, tematizálja a közbeszédet. A demokratikus átalakulás ugyanakkor magával hozta az alapvető szabadságjogokról, így a sajtószabadságról szóló diskurzust a politikai élet szereplői között, amely a mindennapi sajtópolitikai döntéshozatalban is érezte a hatását.

Meglátásom szerint a sajtópolitika nem más, mint a hatalmi helyzetben lévő személyeknek, csoportoknak, intézményeknek a sajtó működésének befolyásolására tett törekvése a sajtójogi, sajtóközigazgatási és a sajtórendészeti eszközök alkalmazásával. A disszertáció célja ezért az, hogy bemutassam az 1944–1949 közötti időszak sajtópolitikában szerepet játszó intézményeket, valamint azokat az eszközöket, amelyekkel ezek az intézmények befolyásolni igyekeztek a sajtót.

Az egyik a rendészeti eszközök alkalmazása. Ennek során a hatalom egyes sajtótermékek esetében elrendelheti egy adott sajtótermék előzetes és/vagy az utólagos cenzúráját. Egyes lapok esetében pedig alkalmazhatja a lapengedély ideiglenes vagy végleges visszavonását. Ezeknek az alkalmazására a kormányzat olyan jogszabályokat alkothat, amelyek ideiglenesen korlátozzák a sajtótörvény egyes részeit.

Ugyanakkor a sajtót nem csak rendészeti eszközökkel lehet korlátozni, hanem adminisztratív eszközökkel is. Ennek eszköze lehet többek között a lapengedély és/vagy a kolportázs jogának meg nem adása. Ezeknek hiányában ugyanis a lap nem jelenhet meg, vagy ha engedélyt kapott is, a terjesztését akadályozzák. Ahogy a rendészeti eszközök tekintetében, itt is elmondható, hogy a békésebb időszakokban a kormányzatok lazítottak az adminisztratív megkötéseken.

A harmadik tényező pedig gazdasági kérdés: a sajtó papírellátása. Az üzleti alapon működő sajtó esetében a papírhoz jutás kizárólag anyagi kérdés. Ennek azonban feltétele, hogy a kormányzat semmilyen eszközzel ne avatkozzon bele a sajtó életébe. Tehát se rendészeti, se közigazgatási eszközökkel ne csonkítsa a sajtó szabadságát. Amikor azonban a

hatalom sajtópolitikája arra irányul, hogy bármilyen eszközzel megakadályozza a sajtó szabad megjelenését, akkor a papírellátás is politikai kérdéssé válhat. A kormány bizonyos esetekben korlátozhatja a sajtó papírral való ellátását. Saját hatáskörébe vonhatja a lapok papírellátását, aminek során kvótákat állapíthat meg a lapok részére, zárolhatja a papírkészletet. Mindezek mellett hatósági árat szabhat meg, és ezen belül bizonyos lapok esetében akár szubvenciót alkalmazhat, ezzel is beavatkozva a sajtó működésébe.

II. Források és szakirodalom

Az elsődleges levéltári források nagyrészt a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának anyagai között található. Az itt található iratok az államigazgatás felsőbb szerveinek az iratai. Ezek egy része a központi (nem miniszteriális) kormányzati szervek, másik része pedig a miniszteriális szervek iratai.

Az legfontosabb anyag a Miniszterelnökség általános iratai között található, ezek közül is különösen az V. tételbe sorolt Sajtóügyek (teljes egészében a Miniszterelnökség III. Sajtóosztály iratai). Az V. tételben található a nyomdákkal, papírgyárakkal kapcsolatos iratok, továbbá lapengedélyek, betiltások, könyvcenzúra-engedélyek, papírigénylések és kiutalások. Ebben az iratanyagban található meg Pásint Ödön irathagyatéka, valamint a Miniszterelnökség budapesti részlegének az iratai is, amely több fontos iratot tartalmaz a kormány Budapestre költözése előtti időszakából. Hasonlóan fontos, és az időszak legnagyobb részét fedi le a Tájékoztatásügyi Minisztérium iratanyaga. A Tájékoztatásügyi Minisztérium 1945 novemberétől 1948 januárjáig működött. A minisztérium fennállásának nem egészen másfél éve alatt a munkája nagyrészt sajtó-közigazgatási feladatok ellátására szorítkozott. A minisztérium készítette elő a Szövetséges Ellenőrző Bizottság elé terjesztendő lapengedély-kérelmeket, valamint gondoskodott a lapok papírellátásáról az Iparügyi Minisztériummal és a Kereskedelemügyi Minisztériummal közösen. Sajtórendészeti kérdésekben pedig mindössze felterjesztési joga volt a belügyminiszterhez, aki a tényleges munkát végezte (tiltotta be a lapokat).

A minisztérium megszűnte után újra a Miniszterelnökség Sajtóosztálya vette át a tájékoztatáspolitikával kapcsolatos feladatokat, de a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülése után a terület igazi irányítása először Magyar Dolgozók Pártja Sajtó Osztályára, majd annak 1949-ben történt átszervezése után az Agitációs- és Propagandaosztályon belül működő Sajtó alosztályra került át. Ugyanakkor a koalíciós időszak pártlapjai, amelyek nem lettek a Magyar Dolgozók Pártjának lapja, a Népművelésügyi Minisztériumhoz kerültek.

A nyomtatásban még meg nem jelent minisztertanácsi ülések jegyzőkönyvei szintén a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában találhatók.

Sajtópolitikai szempontból ugyancsak nem elhanyagolható a Belügyminisztérium iratainak vizsgálata, ugyanis sajtórendészeti kérdésekben a Belügyminisztérium volt az illetékes szerv. Itt különösen fontos az Elnöki Főosztály, valamint a Belügyminiszteri belső normák gyűjteménye elnevezésű iratanyag. Érdekes adalékokkal szolgálhat még az Igazságügyi Minisztérium iratanyaga is, ezen belül főként a Törvényelőkészítő főosztály anyaga, amelyben külön tételként szerepelnek a sajtóval kapcsolatos ügyek.

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége iratanyaga sajnos nem tartalmazza az 1945 és 1949 közötti iratokat, ugyanakkor Kalmár Melinda 1988-as könyvét olvasva (Kalmár Melinda: *Ennivaló és hozomány. A kora kádárizmus ideológiája*) találtam rá Vadász Ferenc kéziratára (Vadász Ferenc: *A sajtó párt és állami irányításának, szervezésének helyzete és módszerei a felszabadulástól kezdődő évtizedben (1945–1956)*), amely bő áttekintést ad az 1945–1956 közötti időszak sajtótörténetéről.

Ugyancsak nem elhanyagolható a koalíciós időszak pártjainak a szerepe sem. Ezek iratanyagát több helyen őrzik. A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt iratanyagát a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, a Nemzeti Parasztpárt iratait a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár és részben a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, míg a Független Kisgazdapárt iratait a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum őrzi. Mind a négy párt szervezeti felépítésében szerepet kapott az önálló sajtóosztály is, amely aztán a magasabb szintű pártszervek kisebb vagy nagyobb mértékű beleszólása mellett végezték a párt sajtójával kapcsolatos ügyeket. Ezek az osztályok tartották a kapcsolatot a párton belül a többi osztállyal vagy a magasabb szervezeti egységekkel sajtópolitikai kérdésekben, mindezek mellett irányították a párt sajtóját és kommunikáltak a miniszteriális szervekkel, elsősorban a Miniszterelnökséggel és a Tájékoztatásügyi Minisztériummal. Ugyanakkor fontos azt is megemlíteni, hogy ezek az osztályok a magasabb szinten született döntések végrehajtói voltak. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Fronton kívüli pártok iratanyagai csak töredékeiben maradtak fent, elszórtan az ország levéltáraiban. Mivel azonban a dolgozat célja nem a pártok sajtópolitikájának bemutatása, így a pártokra vonatkozó adatainkat tanulmányokból és monográfiákból is kinyerhetjük.

Az 1945 utáni időszak sajtótörténetét feldolgozó munkák igen szép számmal állnak a kutatók rendelkezésére. Ezek azonban újra fel kell fedezni, hiszen nagyrészüket láthatatlan. Ennek oka pedig az, hogy az 1990 után, és főleg az utóbbi néhány évben megjelent sajtótörténeti munkák szinte alig használják őket. Ennek okát abban látom, hogy az utóbbi

időben megjelent munkák nem átfogó sajtótörténet megírására vállalkoztak, hanem csak egy-egy részterületét vizsgálták, főleg politikatörténeti, jogi és időnként irodalomtörténeti szempontból. Ezért tartom fontosnak, hogy legalább áttekintsük az utóbbi 40 év termését.

A megjelent munkák között a dolgozat szempontjából első helyen szerepelnek azok a munkák, amelyek nem kizárólag adatolják a korszak sajtóját, hanem a sajtó működését, irányítását vizsgálják országos szinten. A következő csoport egy-egy megye, település sajtótörténetét (akár egy adott lapra fókuszálva) dolgozzák fel, és hogy a legtöbb esetben egy nagyobb időszak részeként vizsgálják a koalíciós korszakot. Vannak olyan munkák, amelyek személyek vagy pártok (leginkább a kisgazdapárt) kapcsán mutatnak rá egy-egy sajtótörténeti tényre. Más munkák pedig egy-egy téma, esemény vagy intézmény kapcsán említenek sajtótörténettel kapcsolatos adatokat. Az utolsó három csoportban közös, hogy ezen írások között van a kizárólag a lapok formai leírását tartalmazótól a sajtóirányítás vizsgálatáig terjedő munka.

A téma szempontjából legfontosabbak az 1990 után született munkák. Az első ilyen jellegű munka Vass Henrik és Zalai K. László 1991-ben megjelent munkája (*Vass Henrik – Zalai K. László: A tájékoztatás intézményrendszere és munkásmozgalmi elitje, 1944–1948.*), amely kizárólag a koalíciós korszak tájékoztatáspolitikával foglalkozott, de a terjedelmi korlátok miatt csak egy rövid áttekinthetést adhatott a sajtóról. Ugyanakkor az is igaz, hogy azóta is talán ez a legtöbbször idézett munka ebben a témában. Vass és Zalai ebben a munkájukban részletesen bemutatják a sajtópolitikai folyamatokat, a sajtóval kapcsolatos rendeleteket, valamint betekintést adnak a pártok lapjainak a kiadásába. Ez a mű különösen fontos abból a szempontból is, hogy elvégezték a koalíciós időszak sajtótörténetének szakaszolását is, amely azóta is érvényes. Zalai K. László (Z. Karvalics László) több tanulmányt is ebben a témában, de ezek is inkább csak a sajtópolitika főbb töréspontjait ismertette. Buzinay Géza több sajtótörténeti munkájában is foglalkozik a koalíciós korszakkal, ezek közül a 2016-ban megjelent monográfiája a leglényegesebb (Buzinkay Géza: *A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig*). Horváth Attila is írt egy összefoglaló munkát az 1945–1989 közötti időszakról, amelyben szintén található az 1945–1949 közötti időszakkal foglalkozó rész (Horváth Attila: *A magyar sajtó története a szovjet típusú diktatúra idején*). Természetesen nem kerülhető meg Takács Róbert által 2015-ben írt nagy lélegzetű tanulmány sem, amely szintén megkerülhetetlen a korszakkal foglalkozó (nem csak) sajtótörténész számára (Takács Róbert: *A nyomtatott sajtó a koalíciós időszakban, 1944–1948*).

Ennek ellenére az egész korszakot bemutató, sajtópolitikára fókuszáló munka még nem született. Természetesen nem feledkezhetünk meg a korszakról szóló politika-, gazdaság-

vagy társadalomtörténetét bemutató munkák is jól hasznosíthatók. És természetesen nem hagyhatjuk ki a könyvészeti források közül az egyik legfontosabbat, a korszak sajtótermékeit sem, amelyek igen jól dokumentálták az időszak sajtópolitikai eseményeit még akkor is, ha időnként csak két-három sorban írtak az adott esetről.

Sajtó vonatkozásában fontos még megemlíteni a korszakkal foglalkozó forráskiadványokat, hiszen ezekben is igen fontos adalékokat találhatunk a vizsgált témával kapcsolatban. Megkerülhetetlenek ilyen szempontból a minisztertanácsi jegyzőkönyvek, ezek azonban csak az első Dinnyés-kormány végéig, 1947 szeptemberéig vannak meg nyomtatásban. Ugyancsak fontos a pártközi értekezletekről készült kiadvány is, amely azonban a minisztertanácsi jegyzőkönyvekkel szemben nem egy adott levéltár forrásanyagából áll össze, hanem több helyről lett összeszedve. Időnként levéltári források sincsenek, csak a napisajtóból származó információk nyújtottak a szerkesztők számára támpontot az adott ülésen elhangzottakkal kapcsolatban. Szintén fontos adalékkal szolgál a Budapesti Nemzeti Bizottság és a Szövetséges Ellenőrző Bizottság üléseiről készült jegyzőkönyvek nyomtatott kiadása is, valamint a Nemzetgyűlés majd az Országgyűlés üléseiről készült naplók, valamint irományok is. Ugyancsak nélkülözhetetlen a vizsgált időszak sajtópolitikájának feltárásában a korszak pártprogramjainak, párthatározatainak a vizsgálata sem. Nagy segítséget nyújt a sajtótermékekkel kapcsolatban a magyar sajtóbibliográfia is.

A felsoroltakon kívül idetartoznak még a korszak (sajtó)politikájában szerepet játszott politikusok, újságírók önéletrajzai. Ezekről azonban elmondható, hogy Vas Zoltán, Hajduska István és Kállai Gyula visszaemlékezésén kívül nem igazán foglalkoztak a sajtóval. Azonban ebben a három visszaemlékezésben is inkább a sajtóélet a legfontosabb, noha Kállai részletesen dokumentálta, nagy valószínűséggel eredeti források alapján az 1945. júniusi Budapesti Nemzeti Bizottságban zajlott vitát a sajtóról. Éppen ezért különösen érdekes, hogy se a Miniszterelnökségen, se a Tájékoztatásügyi Minisztériumban eltöltött idejéről és az ottani tevékenységéről nem írt.

Ezekén kívül fontos adalékot szolgálnak még a nyomdák, kiadók, papírgyárakkal kapcsolatos tanulmányok. Végül, de nem utolsósorban nem hagyhatjuk figyelmen kívül a nyomtatott források közül a korszak sajtótermékeit sem.

III. Szerkesztet

Az első fejezetben bemutatam a disszertáció tárgyát, a korszak három szakaszát, valamint a forrásokat. A második fejezetben bemutatam a nyilvánosság és a sajtószabadság korabeli helyzetét. A harmadik fejezetben a sajtóirányítás szerveit mutatom be. Ebben a fejezetben külön is foglalkozom a legfontosabb szereplőkkel. A negyedik fejezetben a sajtójogi szabályozásokat tekintem át időrendben haladva. Nem csak a hatályba lépett jogszabályokat mutatom be, hanem a végül hatályba nem lépett tervezeteket is. Az ötödik fejezetben röviden kitérek a politikai sajtó szerkezetére is. A hatodik, hetedik és nyolcadik fejezetben pedig a sajtópolitikai eszközök gyakorlati alkalmazását tekintem át, külön-külön fejezetben tárgyalva a három legfontosabb témát. A kilencedik fejezetben önállóan tekintem át az 1948 utáni időszakot, amely már csak lazán kapcsolódik a koalíciós korszakhoz. A tizedik fejezetben összefoglalom a dolgot és rámutatok, hogy milyen új eredményeket hozott a dolgot az eddigi sajtótörténeti munkákhoz képest. Ezek után a felhasznált szakirodalmat és levéltári forrásokat mutatom be.

IV. Eredmények

A dolgotban áttekintettem a sajtóirányítás szerveit, kifejezetten a sajtópolitikára fókuszálva. Ez a számbavétel eddig nem történt meg a szakirodalomban. Különösen fontosnak tartottam ezt a Nemzet- és Országgyűlés, a Miniszterelnökség és a Tájékoztatásügyi Minisztérium esetében. A Nemzet- és Országgyűlés esetében pedig külön figyelmet fordítottam a sajtópolitikával kapcsolatos diskurzus feltérképezésére és azokra a képviselőkre, akik újságíróként vagy lapszerkesztőként adták meg a hivatásukat. Az áttekintés azt mutatja, hogy igen sok szervezet, intézmény és fórum volt, amely részt vett a sajtópolitikai döntéseket meghozatalában vagy annak előkészítésében.

A sajtójogi környezet során nem csak a hatályba lépett, hanem a tervezeteket is bemutattam. A korábbi szakirodalom ezeket a tervezeteket nem ismertette, pedig ezek is fontos részét képezik a sajtópolitikának, hiszen ebből is jól leképezhető, hogy milyen szakmai vagy politikai elképzelések voltak.

A politikai struktúra kialakításának bemutatása során talán a legfontosabb eredmény, hogy a politikai sajtótermékek megjelentetésével kapcsolatos megállapodást, ha nem is közvetlenül, de forrásokkal áttekintően lehetett bizonyítani.

A papírgazdálkodási részben igyekeztem azokat a fontos tényezőket (papír kiutalása, különböző korlátozások, remittenda kérdése) áttekinteni. Véleményem szerint a papírkiutalás döntő jelentőségű volt a korszakban, mert az ezzel történő korlátozások a közvélemény

szemében nem tűntek olyan mértékű politikai beavatkozásnak, amely azt a látszatot keltette volna, hogy tudatosan próbálják korlátozni egyes pártok sajtótermékeit.

A lapengedélyezésről szóló részben láthatóvá vált, hogy a korszakban folyamatos harc volt a lapok engedélyeztetéséért. Nagyon fontos a lapengedélyezés területén, hogy a harc leginkább a vidéki megjelenésről szólt. A főváros le volt fedve a pártok központi napilapjaival, valamint kiadtak még heti- és havilapokat, valamint folyóiratokat is. A vidéki piac birtoklása azonban kulcsfontosságú volt, és nem csak a választások előtt.

A sajtórendészeti eljárások esetében is megfigyelhető, hogy a betiltások leginkább a vidéki, és a fővárosi, de nem központi lapokat érintették. Ezek közül csak a Nemzeti Parasztpárt központi lapja, a *Szabad Szó* volt a kivétel. A lapbetiltásokhoz a belügyminiszter számára folyamatos hivatkozási alapot jelentett az 1946. VII. törvénycikk is. A korszak egyik, ha nem a legfontosabb sajtópolitikai vitája éppen a sajtórendészeti kérdések miatt robbant ki. Ezt, a Nagy Ferenc miniszterelnök és Rajk László belügyminiszter közötti vitát külön is bemutattam.

A Magyar Dolgozók Pártjának megalakulása után három pillér teljesen összemosódott. Ekkor a cél már az, hogy a kommunista párt minél gyorsabban alakítsa át a sajtóstruktúrát a saját elképzelései mentén. Az állami kormányzati szervek kiüresedtek, feladatuk kizárólag az MDP központi szervei által hozott utasítások végrehajtása volt. A tényleges irányítás a pártszervekhez került. A sajtószabadság csak névleges volt, ahol „[a] Magyar Népköztársaság a dolgozók érdekeinek megfelelően biztosítja a szólásszabadságot, a sajtószabadságot, a gyülekezési szabadságot”.¹ A nyilvánosság teljes kontroll alatt volt, a sajtó csak és azt írhatta meg, amit az MDP KV szervei engedélyeztek.

1949-re a magyar sajtópolitika pont oda jutott vissza, ahonnan elindult: teljes hatalmi alávetettségbe. Ugyanakkor véleményem szerint ez a néhány év önálló sajtótörténeti fejezet, amely nem illeszthető be az 1949 utáni időszakba, hanem szerves egészként, önmagában is értékelhető.

A disszertáció során a sajtópolitikát, valamint az felügyeletéért vívott harcot nem csak a korszak „illusztrációjaként”, hanem a történelmi események aktív résztvevőjeként mutatom be. A korszak fő- és mellékszereplői nagyon jól tudták azt, hogy a sajtó feletti uralom része a tömegek feletti uralomnak, és így nem mellékszereplője a hatalmi harcoknak, hanem fontos része annak.

¹ 1949. évi XX. törvény. A Magyar Népköztársaság Alkotmánya.
<http://www.rev.hu/sulinet45/szerviz/dokument/1949.evi3.htm> (letöltés ideje: 2019. április 16.)

V. Vonatkozó publikációk

- SZ. NAGY Gábor: A katolikus egyház a baloldali sajtó tükrében 1945 és 1948 között. In: KLESTENITZ Tibor – PAÁL Vince (szerk.): *Médiatörténeti tanulmányok 2018*. Budapest, 2018. 185–208.
- SZ. NAGY Gábor: A sajtót érintő viták a parlamentben 1945 és 1949 között. *In Medias Res*, 2018/1. 143–176.
- SZ. NAGY Gábor: „Tűzpróbája lehet a magyar demokráciának”. A sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendezése 1947 őszén. *Kommentár*, 2017/4. 11–21.
- SZ. NAGY Gábor: „A politika nem a mi feladatunk”. A Szív politikai állásfoglalásai a koalíciós időszakban. *Egyháztörténeti Szemle* 2017/1. 100–113.
- SZ. NAGY Gábor: A koalíciós korszak sajtójogi szabályozása 1945–1949 között. *Múltunk*, 2017/4. 190–213.
- SZ. NAGY Gábor: „Nem volt elég Mindszenty úr?”. Mindszenty és a sajtó 1946 elején. *Vasi Szemle*, 2015/5. 287–294.
- SZ. NAGY Gábor: A Mindszenty József elleni sajtótámadások 1945–1946. In: KLESTENITZ Tibor (szerk.): *A médiatörténet és az egyháztörténet metszéspontjai*. Budapest, 2015. 129–143.
- SZ. NAGY Gábor: Az Új Ember megszüntetésére tett lépések 1945 végén. In: KLESTENITZ Tibor – SZ. NAGY Gábor (szerk.): *Médiatörténeti tanulmányok 2014*. Budapest, 2015. 261–274.
- SZ. NAGY Gábor: A magyar sajtó politika a koalíciós időszakban (1944–1948). Sajtótörténeti vázlat. *Századok*, 2014/6. 1465–1490.
- SZ. NAGY Gábor: Az 1945. júliusi papírbotrány reprezentációja a korabeli politikai sajtóban. *Médiakutató*, 2014/2. nyár, 105–115.
- SZ. NAGY Gábor: Dokumentumok a Tájékoztatásügyi Minisztérium működéséhez. *Levéltári Közlemények*, 2014. 143–182.
- NAGY Gábor: A Magyar Nemzet ügye 1945 tavaszán. Barankovics István a koalíciós sajtópolitikáról. *Archivnet*, 2013/5.
http://www.archivnet.hu/politika/a_magyar_nemzet_ugye_1945_tavaszan.html
(letöltés: 2019. április 23.)

SZ. NAGY Gábor: Nagy Ferenc és Rajk László sajtórendészeti vitája 1946-ban. Adalékok Rajk László belügyminiszteri működéséhez. *In Medias Res*, 2013/2. 247–260.